

Kulturdepartementet

Enheten för medier, film och idrott

Departementssekreterare

Anna Sööder

Remissammanställning – Mera glädje för pengarna (SOU 2013:19)

1. Ärendets beredning

Genom beslut den 24 mars 2011 bemyndigade regeringen chefen för Kulturdepartementet att utse en särskild utredare (nationell samordnare) med uppdrag att lämna förslag till hur brottslighet i samband med idrottsarrangemang kan motverkas. Till särskild utredare utsågs dåvarande landshövdingen i Stockholms län Per Unckel. Efter hans bortgång gavs uppdraget som nationell samordnare till före detta rikspolischefen Björn Eriksson.

Utredningen, som antog namnet Nationell samordning mot brottslighet i samband med idrottsarrangemang (Ku 2011:03), lade i april 2012 fram delbetänkandet *Mindre våld för pengarna* (SOU 2012:23). I juni 2012 lämnade utredaren en skrivelse med anledning av riksdagens tillkännagivande om anmälningsskyldighet vid idrottsarrangemang.

Den 21 mars 2013 överlämnade Björn Eriksson slutbetänkandet *Mera glädje för pengarna* (SOU 2013:19) till regeringen.

2. Remissförfarandet

Slutbetänkandet har skickats ut till 66 berörda aktörer, vilka har beretts tillfälle att skriftligen yttra sig över betänkandet. För samtliga aktörer har det varit frivilligt att yttra sig över betänkandet.

Den 23 oktober 2013 arrangerade kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth en hearing, vid vilken synpunkter på betänkandet och förslag till insatser diskuterades. Hearingen direktsändes på regeringens webbplats och på SVT. Sändningen finns att ta del av på regeringens webbplats, tillsammans med en skriftlig sammanfattning av vad som sades under dagen.

3. Medverkande aktörer

Följande aktörer har bjudits in till hearingen och beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet. Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Centrum för idrottsforskning, Malmö högskola, Sveriges Kommuner och Landsting, Stockholms stad, Linköpings kommun, Helsingborgs kommun, Göteborgs kommun, Sveriges Riksidrottsförbund, Svenska Fotbollförbundet, Föreningen Svensk Elitfotboll, Svenska Bandyförbundet, Svenska Innebandyförbundet, Svenska Ishockeyförbundet, Svenska Hockeyligan, AIK Fotboll, Djurgårdens Fotboll, Hammarby IF, Helsingborgs IF, IFK Göteborg, IF Elfsborg, Malmö FF, Kalmar FF, Mjällby AIF, Åtvidabergs FF, IFK Norrköping, BK Häcken, Gefle IF FF, IF Brommapojkarna, Halmstads BK, Östers IF, Syrianska FC, Örebro SK, GIF Sundsvall, Assyriska FF, GAIS, Landskrona BoIS, Degerfors IF, Örgryte IS, Brynäs IF, Frölunda Hockey Club, Färjestad BK, AIK Hockey, Djurgården Hockey, HV 71, Linköpings Hockey Club, Luleå Hockey, MoDo Hockey, Rögle BK, Skellefteå AIK, Timrå IK, Växjö Lakers HC, Svenska Fotbollssupporterunionen, Stockholm Globe Arenas, Got Event, Göteborg, Swedish Arena Management AB, Stiftelsen Tryggare Sverige och Fryshuset.

Yttranden har kommit in från 15 av de inbjudna aktörerna och har lämnats av Åklagarmyndigheten, Stockholms stad, Stockholm Globe Arena Fastigheter AB (som har lämnat sitt yttrande inom ramen för Stockholms stads yttrande), Linköpings kommun, Länsstyrelsen Skåne, Svenska Fotbollförbundet, Stockholms-Alliansen (vilket är en organisation bestående av AIK, Djurgårdens IF och Hammarby IF), Länsstyrelsen Västra Götalands Län, Sveriges Kommuner och Landsting, Rikspolisstyrelsen, Länsstyrelsen Stockholm, Svenska Hockeyligan, Svenska Ishockeyförbundet, Riksidrottsförbundet och Fryshuset.

Brottsförebyggande rådet har per telefon uppgett att de inte har några synpunkter och avstår från att yttra sig över betänkandet.

Utöver de aktörer som bjöds in att yttra sig över betänkandet har SäkerhetsBranschen och Social resursförvaltning i Göteborg inkommit med yttranden.

4. Allmänna synpunkter

Majoriteten av de aktörer som har valt att yttra sig är positiva till de förslag som den nationella samordnaren lägger fram i betänkandet. Ett antal av de aktörer som har valt att yttra sig betonar att samordning mellan olika aktörer är av stor betydelse för att lyckas främja en positiv supporterkultur och bekämpa brottslighet i samband med idrottsevenemang.

Åklagarmyndigheten har uppgett att de inte har något att anföra.

Svenska Hockeyligan (SHL) har lämnat in ett remissvar som samtliga klubbar inom SHL står bakom. *Svenska Ishockeyförbundet* har meddelat att de till fullo står bakom SHL:s yttrande, samt att det är förbundets förhoppning att all den dokumentation som gjorts i samband med slutbetänkandet kommer idrotten till godo i form av en tydlig lagstiftning.

Rikspolisstyrelsen delar i allt väsentligt utredarens förslag men gör bedömningen att huvuddelen av utredarens förslag i slutbetänkandet är omhändertagna.

Stockholms stad stödjer generellt ansatserna i betänkandet och framhåller att frågan om ansvarsfördelningen mellan olika aktörer måste förtydligas.

Linköpings kommun anför att kommunen ställer sig bakom utredarens ståndpunkter och tillstyrker de slutsatser som förs fram i slutbetänkandet.

Länstyrelsen Stockholm tillstyrker i stort utredningens förslag.

Sveriges Kommuner och Landsting menar att betänkandet innehåller få eller otydliga förslag som regeringen kan omsätta till beslut.

SäkerhetsBranschen ställer sig bakom utredarens förslag, samt betonar att förslagen bör genomföras skyndsamt.

De synpunkter som nu har framförts har i huvudsak rört de förslag som lades fram i delbetänkandet. Därför behandlar den här sammanställningen synpunkter på vissa av de förslag som lades fram i delbetänkandet.

5. Uppföljning av förslagen i delbetänkandet

5.1 Tillträdesförbud, upprättande av nationellt register och arrangörsavstängningar

Tillträdesförbud föreslås

- gälla alla matcher inom respektive sport,
- kunna gälla för en tid om högst tre år,
- gälla ett visst område utanför arenan (ca 150–300 meter).

Det föreslås även att straffskalan vid överträdelser höjs till fängelse i högst ett år.

Utredningsresurserna för tillträdesförbud i Stockholmsområdet måste bibehållas och kunskaperna om tillträdesförbudslagen bör förbättras hos såväl polis som åklagare.

Ett nationellt register över personer med tillträdesförbud bör upprättas. Det föreslås att ett sådant register omfattar såväl tillträdesförbud som arrangörsavstängningar.¹

De centrala strukturerna bör upprätta en frivillig manual för att på ett mer aktivt och förebyggande sätt nyttja arrangörsavstängningar med tillhörande varningssystem. – Ett mer frekvent och flexibelt utnyttjande av instrumentet arrangörsavstängningar måste eftersträvas.

Den nyligen införda 15-årsgränsen för arrangörsavstängningar i fotboll bör avskaffas.

Sammanfattning av remissyttranden

Rikspolisstyrelsen tillstyrker utredarens förslag att låta tillträdesförbudet omfatta alla matcher inom respektive sport. RPS bemöter utredarens förslag gällande att utredningsresurserna för tillträdesförbud i Stockholmsområdet måste bibehållas genom att förklara att Polismyndigheten i Stockholms län redan har tillsett att det finns tillräckliga utredningsresurser för att hantera de brott som är supporterrelaterade.

¹ Justitiedepartementet har uppdragit åt förre överdirektören för Rikspolisstyrelsen, Olof Egerstedt, att utreda frågan om nationellt register över meddelade tillträdesförbud och arrangörsavstängningar. Utredningen ska vara klar i december 2013.

Riksidrottsförbundet delar utredarens förslag avseende tillträdesförbudets utvidgning och anför att det är av mycket stor vikt att lagändring i enlighet med förslaget kommer till stånd. RF menar att ett skärpt tillträdesförbud som omfattar en viss radie runt arenan på ett bättre sätt tillgodoser samma syfte som anmälningsplikt. RF ställer sig positiva till utredarens förslag att inrätta ett nationellt register över tillträdesförbud och kan – om förutsättningarna är rimliga och rätta – tänka sig att ansvara för ett sådant register.

Linköpings kommun ställer sig bakom förslagen om utökade tillträdesförbud och upprättande av ett nationellt register. Kommunen anför att Rikspolisstyrelsen bör ansvara för ett sådant register, då den myndigheten ansvarar för andra typer av register och det bör ligga i polisens intresse att ha direkt tillgång till sådana uppgifter.

Svenska Hockeyligan instämmer i samtliga förslag rörande tillträdesförbudets utformning som lämnades i delbetänkandet, samt understryker att arbetet med förslagens exakta utformning och den politiska beredningen bör hanteras skyndsamt. Vidare anför SHL att det är av avgörande betydelse att ett nationellt register upprättas, uppdateras och görs tillgängligt för berörd arrangör och polismyndighet inför varje aktuellt matchtillfälle. SHL instämmer i förslaget att upprätta ett gemensamt nationellt register över tillträdesförbud och arrangörsavstängningar. SHL har tagit till sig av kritiken om sparsamt nyttjande av arrangörsavstängningar och har påbörjat ett arbete med att stärka och utveckla sina rutiner ytterligare.

Länsstyrelsen Stockholm tillstyrker förslaget om att utöka tillträdesförbudstiden till tre år.

Svenska Fotbollförbundet (SvFF) tillstyrker förslaget om att förlänga tiden för tillträdesförbud, samt förslaget om att förbudet ska gälla även ett visst område utanför arenan. SvFF delar inte utredarens bedömning att arrangörsavstängningar är att se som en bestraffningsåtgärd, eftersom det inte är huvudsyftet med åtgärden. Åtgärden har, precis som tillträdesförbud, ett tydligt förebyggande syfte. Vid bedömningen av om en arrangörsavstängning ska beslutas beaktas av naturliga skäl eventuella tidigare ordningsstörningar, men trots det så utgör avstängningen i första hand inte en bestraffning av ordningsstörningar. Inom svensk elitfotboll pågår ett arbete med utbildning för att effektivisera hanteringen av arrangörsavstängningar. Målet är att denna åtgärd ska användas i större utsträckning än idag. SvFF betonar vikten av det arbete som Olof Egerstedt på uppdrag av Justitiedepartementet genomför avseende möjligheten att upprätta ett register över tillträdesförbud och arrangörsavstängningar. SvFF menar att ett sådant register är nödvändigt för att ansvariga arrangörer effektivt ska kunna

kontrollera att tillträdesförbud och arrangörsavstängningar efterlevs, varför ett sådant register bör möjliggöras så snart som möjligt.

SäkerhetsBranschen anser att regeringen bör prioritera utredarens förslag om att tillträdesförbudet ska gälla även inom ett område utanför arenorna, samt förslaget om att ett nationellt register över personer med tillträdesförbud bör upprättas.

5.2 Maskeringsförbud

Lagen om maskeringsförbud i vissa fall bör utökas till att omfatta maskeringsförbud även inne på idrottsarenor.

Sammanfattning av remissyttranden

Svenska Hockeyligan instämmer i förslaget om utsträckt maskeringsförbud till att gälla även vid offentlig tillställning, på en inhägnad plats eller i dess närhet.

Stockholms stad tillstyrker utredarens förslag att utvidga maskeringsförbudet.

SäkerhetsBranschen stöder utredarens förslag avseende utökning av maskeringsförbudet.

5.3 Ersättningsskyldighet för poliskostnader²

Ideella föreningar och IdrottsAB ska behandlas lika vad gäller poliskostnader.

Sammanfattning av remissyttranden

Riksidrottsförbundet anför att säkerhetsaspekter ska vara överordnade, varför det är olämpligt att idrotten ska behöva stå för poliskostnader vid idrottsarrangemang. RF anser därför att staten ska stå för poliskostnaderna.

² Hur kostnaden för polisinsatser i samband med idrottsarrangemang ska fördelas när IdrottsAB står som arrangör har varit en central fråga i utredningen. Regeringen har nu lämnat ett lagförslag som innebär att arrangörer av evenemang per den 1 januari 2014 inte längre behöver stå för polisens kostnader. Lagförslaget lades i nära anslutning till tidpunkten för att inkomma med synpunkter på utredningen. Vissa aktörer har hunnit lämna synpunkter på frågan om ersättningsskyldighet för polisinsatser, medan somliga aktörer har hunnit konstatera att frågan nu är löst. För sammanställningens fullständighet behandlas även de remisskommentarer som avser kostnadsfördelningen.

Länsstyrelsen i Skåne län framför att man i bedömningen av dimensioneringen av kostnaderna måste säkerställas att ekonomi inte går före säkerhet.

Länsstyrelsen i Stockholms län erfarenhet är att det är få idrottsföreningar som har valt att bolagisera sin verksamhet på grund av att föreningen har en stark ekonomi. Bolagisering tenderar oftare att vara resultatet av föreningens ekonomiska problem, då byte av driftsform, enligt Länsstyrelsens erfarenhet, har bedömts vara den enda möjligheten att tillföra externt kapital. Mot den bakgrunden är det inte rimligt att idrottsverksamhet som bedrivs i bolagsform ska belastas med högre kostnader för polisbevakning än om verksamheten fortsatt som ideell förening.

Stockholms stad anser att lika villkor ska gälla oavsett ägarform.

Svenska Fotbollförbundet välkomnar beslutet om att ersättningsskyldigheten för polisens bevakningskostnader tas bort från den 1 januari 2014.

SäkerhetsBranschen välkomnar regeringens förslag om att kostnader för polisbevakning vid idrottsarrangemang fortsättningsvis inte ska belasta arenaägare, arrangörer eller IdrottsAB:n.

6. Ansvarsfrågor

Arrangören ska ha det totala ansvaret inne på arenan, inklusive för bortasektionen.

Ett principbeslut bör fattas om att i normalfallen ha polisfria arenor. En genomförandegrupp för detta bör tillsättas.

Landshövdingarna i Västra Götalands län och i Skåne län ska ges samma roll som landshövdingen i Stockholms län, dvs verka som regional samordnare mot idrottsrelaterat våld.

Rikspolisstyrelsen och specialidrottsförbunden bör skapa en gemensam arbetsgrupp vad avser bindande riktlinjer vid arenainspektion.

Rikspolisstyrelsen bör få i uppdrag att, tillsammans med andra aktörer, utreda vem som har rätt att upplösa en offentlig tillställning.

Rikspolisstyrelsen bör även initiera en genomgång av den polisiärt föreskrivande roll som krävs på central nivå i syfte att stärka den nationella likformigheten och tydliggöra gällande ansvarsfördelning såväl inom polisen som mellan polisen och andra aktörer.

En särskild prövningsnämnd som administrativt knyts till Rikspolisstyrelsen bör inrättas. Denna ska ha i uppdrag att i efterhand och på uppmaning av part lämna yttrande över val av resursinsatser och dess sammansättning. Syftet är

att nå en mer enhetlig praxis avseende vilka villkor som ställs på arrangörerna.

Samtliga parter bör efter avslutad säsong gemensamt utvärdera hur säkerhetsarbetet har fungerat, samt redovisa detta till regeringen.

Sammanfattning av remissyttranden

Rikspolisstyrelsen menar att det redan nu följer av ordningslagen att arrangören har det totala ansvaret för arenasäkerheten. Vad gäller högriskmatcher anser RPS att arrangören inte klarar av det fulla ansvaret, då varken publikvärdar eller ordningsvakter kan ingripa på stälaktarna utan att mötas av våld. Arrangören kan då, för att fullgöra sitt ansvar enligt ordningslagen, fatta beslut om att begränsa publikantalet på stälaktarna genom att släppa färre biljetter eller anordna matchen på en tid som inte attraherar risksupportrar. Även polismyndigheten kan genom villkor begränsa publikantalet på stälaktarna. Avseende förslaget om att i normalfallet ha polisfria arenor anför RPS att även om arrangören ska kunna ta ett större ansvar för arrangemanget så kan inte polisen avskriva sig ansvaret och skyldigheten att ingripa mot brott och ordningsstörningar. Inom det område som omfattas av arrangörens ansvar ska polisen endast svara för kvalificerade polisiära uppgifter, dvs. främst förhindra brott. RPS avser att inom ramen för den gemensamma nationella strategin, som RPS tillsammans med ett antal andra aktörer håller på att arbeta fram, klargöra roller och ansvar mellan aktörerna. RPS avstyrker förslaget om att ta fram en prövningsnämnd för resursdimensionering. Avseende förslaget att initiera en genomgång av den polisiärt föreskrivna rollen anser RPS att arbetsfördelningen framgår genom tolkning av lagstiftningen, samt att RPS kommer att stärka den nationella likformigheten och tydliggöra ansvarsfördelningen inom ramen för det strategiarbete som RPS har initierat. RPS delar utredarens förslag gällande en djupare analys av rätten att upplösa en offentlig tillställning och har redan gett ut en rättsutredning på ämnet.

Riksidrottsförbundet anför att det är av största vikt att ansvarsfördelningen mellan olika berörda aktörer på ett tydligt sätt klargörs – såväl inne på arrangemanget som i tid och rum. RF menar att lagstiftning eller föreskrifter tydligare måste reglera polismyndighetens respektive arrangörens ordningsansvar inne på arenan, samt vad som avses med begreppet ”vid tillställningen”. RF anser att begreppet bör tolkas så att ”vid tillställningen” avser samma tid och rum som där arrangören enligt ordningslagen ska svara för god ordning. RF uppmanar regeringen att överväga om det behövs ett förtydligande av aktuella bestämmelser i ordningslagen.

Länsstyrelsen i Skåne län föreslår att landshövdingarna i Skåne och Västra Götalands län får samma ansvar som i Stockholms län att vara regional samordnare i arbetet med idrottsrelaterat våld, då det är viktigt att en bred samverkan nationellt och regionalt kommer till stånd.

SäkerhetsBranschen stöder förslaget om polisfria arenor och anför att polisens uppgift vid arenor i framtiden bör begränsas till att ingripa vid extraordinära händelser. Detta för att polisens resurser då frigörs och istället kan användas till polisiär kärnverksamhet.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län är positiv till förslaget om att landshövdingarna i Västra Götalands län och i Skåne län ska verka som regionala samordnare mot idrottsrelaterat våld. Det är länsstyrelsens erfarenhet att alkoholservingen på arenorna i dagsläget skiljer sig åt över landet, varför en prioriterad fråga för en samordnare blir att skapa en enhetlig praxis kring arenornas arbete med en ansvarsfull alkoholserving. Länsstyrelsen anser även att polisens möjligheter att avbryta en offentlig tillställning bör utredas.

Svenska Fotbollförbundet delar utredarens uppfattning att det är arrangören som ansvarar för sitt arrangemang innanför spärarna, och utanför är det, precis som i samhället i övrigt, polisen som ansvarar för säkerheten. SvFF anser att även om ersättningskyldigheten för polisens bevakningskostnader tas bort så finns det skäl att inrätta en prövningsnämnd för att granska de övriga villkor som polismyndigheten meddelat arrangören. Detta då det i dagsläget kan vara mycket stora olikheter i fråga om villkor beroende på vilken myndighet som är ansvarig.

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB delar utredarens uppfattning att det är arrangören som har ett övergripande ansvar för ordningen och säkerheten i och i nära anslutning till arenan. Det är positivt om idrottsklubbarna och polisen tillsammans utreder hur ansvarsfördelningen kan bli ännu tydligare.

7. Arenasäkerhet

Finansiering av höjd arenasäkerhet är idrottens ansvar.

Föreningarna måste se arenasäkerhet som en självklar styrelsefråga.

Arenabesiktningar måste åtföljas av uppföljning.

Fotbollen och ishockeyn bör – var för sig eller tillsammans – initiera ett forskningsprojekt kring praktiska och användbara kalkylmodeller för att ta fram resultatmått i säkerhetsarbetet.

Informationsutbytet mellan Riksidrottsförbundet och specialidrottsförbunden kring säkerhetsarbetet måste förbättras.

Klubbar och kommuner måste enas i sin syn på kostnaderna för ett elitlag.

För att säkerställa att säkerhetsaspekten beaktas tidigt i byggprocessen av nya arenor bör den Säkerhetsmanual för idrottsarrangemang, som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap föreslås ta fram, även reglera olika aktörers

ansvarsområden vid byggprocessen av nya arenor. Manualen bör även omfatta olika aktörers ansvar för säkerhetsfrågor avseende arenan i samband med idrottsarrangemang.

Hemma- och bortaklack är placerade för nära varandra på vissa ishockeyarenor.

Säkerhetsfrågorna kring mobila läktare måste komma till ett avgörande genom ett regeringsuppdrag. I dagsläget är det Riksidrottsförbundet som utreder frågan. Arbetsmiljöverket bör ges i uppdrag av regeringen att analysera denna fråga och komma med förslag till bestämmelser.

Marknadsföringsskäl och säkerhetsskäl talar för ett system med personliga biljetter och Svenska Hockeyligan och Föreningen Svensk Elitfotboll bör ta ett mer samlat grepp i denna fråga.

De nya nationella rutinerna för polisvillkor vid matchgodkännande måste följas upp pga det regionala motståndet som har kommit till uttryck.

Sammanfattning av remissyttranden

Rikspolisstyrelsen instämmer i förslaget att se över de nationella rutinerna för polisvillkor och har inlett ett uppföljningsarbete av polisens villkorsgivning för att upprätthålla ordning och säkerhet vid idrottsarrangemang. Vid sidan av att införa nationella formulär för ansökan och anmälan om idrottsarrangemang anför RPS att man under hösten 2013 har inlett en inspektion av hur polisen meddelar villkor.

Länsstyrelsen i Skåne län anser att man bör säkerställa att olika aspekter av arenasäkerhet beaktas i ett tidigt skede i byggprocessen av nya arenor. Även illegal användning av pyroteknik bör diskuteras ur ett säkerhetsperspektiv, liksom kunskap om och ansvar för säkerhetsfrågor både hos ansvariga och utövande. Länsstyrelsen tillstyrker även förslaget att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap tar fram en säkerhetsguide avsedd för idrottsarrangemang, som bör innehålla checklistor som personer med ansvar för arenasäkerhet kan använda som stöd i sitt arbete. Länsstyrelsen anmärker att hälso- och sjukvården endast berörs i begränsad omfattning i utredningen. De anser att hälso- och sjukvården bör vara en samverkande aktör i planeringen inför match, bl.a. för att man ska ha beredskap för att ta hand om människor som kan komma att bli skadade vid en händelse (som exempelvis ett masskadescenario).

Sveriges Kommuner och Landsting instämmer i utredarens bedömning att finansieringen av höjd arenasäkerhet primärt är idrottens ansvar. SKL menar dock att utredarens bedömning ”klubb och kommun måste vara eniga i synen på kostnaderna för ett elitlag och ta konsekvenserna av detta” är oklar i sin syftning. SKL menar vidare att det anslutande förslaget på s. 155: ”Sammanfattningsvis måste de centrala parterna inom fotboll och ishockey ha

det sammanhållande ansvaret för arenasäkerhet, men statliga aktörer bör åläggas och Sveriges kommuner och landsting (SKL) bör ”rekommendera” att kommunala organ gör motsvarande sak.” är oklart. SKL menar att en process där staten verkar för att SKL ska rekommendera sina medlemmar något kring detta snarare gör rollfördelningen kring arenasäkerhet mer oklar än bidrar till minskad brottslighet i samband med idrottsarrangemang. Enligt SKL krävs en tydlighet kring ansvarsfrågan, nämligen att arenasäkerheten primärt är idrottens ansvar.

Länsstyrelsen i Stockholms län framhåller att sjukvården bör vara en samverkande aktör i planeringen av matcher, bl. a. för att ha beredskap vid ett eventuellt masskadesscenario. Länsstyrelsen anser vidare att det bör säkerställas att säkerhetsaspekten beaktas i ett tidigt skede i byggprocessen av nya arenor.

Stockholms stad framhåller att utformningen av arenor är centralt för att kunna garantera säkerheten på idrottsarrangemang. Kommunen anför att vid byggandet av Tele2 Arena diskuterades säkerhetsfrågan redan på ett tidigt stadium i byggprocessen.

Svenska Fotbollförbundet noterar att det i dag till stor del tyvärr saknas regelverk gällande läktare, avseende konstruktion, utformning etc. SvFF har i en skrivelse till Riksidrottsförbundet i april 2011 begärt att de utreder frågan om regelverk kring mobila läktare och frågan bör nu prioriteras av Riksidrottsförbundet.

SäkerhetsBranschen stödjer utredningens förslag om att skapa polisfria arenor och menar att polisens uppgift vid arenor i framtiden bör begränsas till att ingripa vid extraordinära händelser.

8. Pyroteknik

En försöksverksamhet med att tillåta legal pyroteknik på vissa fotbollsarenor bör inledas. Försöken ska utvärderas professionellt, i vilket det ingår att utvärdera det strikta ansvar som arrangören har under matchen.

Supporterföreningarna och arrangörerna föreslås underteckna en avsiktsförklaring avseende illegalt användande av pyroteknik inne på läktarna.

Regeringen och berörda aktörer bör initiera ett forskningsuppdrag kring utvecklingen av effektivare detekteringsmetoder.

Fotbollens bötesystem bör ändras på sätt som föreslås i delbetänkandet, nämligen att fotbollen bör införa ett bötesystem liknande det som redan finns inom ishockeyn. Idag bestraffas en förseelse inom fotboll oberoende av

vilka säkerhetsåtgärder klubbarna har vidtagit. Inom ishockeyn bedöms säkerhetsarbetets kvalitet, snarare än de enskilda händelserna.

Regeringen bör ta ställning till polisens önskemål om skärpt lagstiftning.

Sammanfattning av remissyttranden

Rikspolisstyrelsen anför att RPS redan har inlett ett arbete med att ta fram en nationell pyroteknisk strategi i samverkan med bl.a. fotbolls- och ishockeyförbunden, i syfte att besvara frågan om möjligheten att använda legal pyroteknik och att kartlägga den illegala pyroteknikens eventuella skadeverkningar. RPS arbete ska vara avslutat i december 2013.

Länsstyrelsen i Stockholms län delar inte utredningens förslag att tillåta användandet av legal pyroteknik på arenorna, då stor brandrisk föreligger oavsett om pyrotekniken är legal eller illegal, samt att förekomsten av illegal pyroteknik inte nödvändigtvis minskar om man möjliggör för legal användning av pyroteknik. Länsstyrelsen Stockholm menar vidare att det är ytterst tveksamt om läktarna är byggda på ett sådant sätt att de passar för användning av pyroteknik.

Stockholms stad anser att man bör prova att tillåta viss form av pyroteknik under kontrollerade förutsättningar.

9. Arrangemangsfrågor

Strategierna för arrangemangen måste vara långsiktiga, kvalitetssäkrade samt inkludera ett barnperspektiv.

System för spridande av erfarenhet och goda exempel bör skapas.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) bör komplettera nuvarande Säkerhetsguide för evenemang med en utgåva speciellt avsedd för idrotten. Arbetet bör komma igång omgående och bör även inkludera dels frågan om ansvars- och befogenhetsgränser mellan berörda myndigheter, dels gentemot idrottsrörelse och klubbar/arrangörer. Regelverket kring tillfälliga läktare bör också belysas.

Reprisering på storbildsskärm bör användas sparsmakat för att undvika att uppvigla publiken.

Sammanfattning av remissyttranden

Länsstyrelsen i Skåne län tillstyrker utredarens förslag att MSB ska få i uppdrag att ta fram en säkerhetsguide särskilt för idrottsarrangemang. Säkerhetsguiden bör även

innehålla checklistor som personer med ansvar för arenasäkerhet kan använda som stöd i sitt arbete.

10. Bruket av alkohol och andra droger

En ansvarsfull alkoholservering ska vara utgångspunkten.

Alkoholservering bör endast förekomma i samband med offentlig tillställning kopplad till elitidrott.

Vid servering på arena ska som minimivillkor tillämpas de regler som gäller vid servering på krog, dvs. märkbart påverkade personer ska inte släppas in och de som blir märkbart påverkade inne på arenan ska avvisas.

Nolltolerans mot användningen av narkotiska preparat och dopningspreparat ska gälla.

Vid högriskmatcher bör starköl ersättas av folköl.

Drycker bör inte få tas ut på läktarna.

Fotbollen bör likt ishockeyn fastställa en central alkohol- och drogpolicy.

Statens folkhälsoinstitut bör få i uppdrag att löpande insamla och sammanställa statistik.

Sammanfattning av remissyttranden

Rikspolisstyrelsen stödjer utredarens förslag om att en ansvarsfull alkoholservering ska vara utgångspunkten, då en hög alkoholkonsumtion på arenorna utgör en stor risk för ordningsstörningar och brott. Försäljning av alkoholhaltiga drycker bör minimeras, särskilt på högriskmatcher, varför RPS står bakom förslaget om att starköl bör ersättas med folköl. RPS delar även utredarens synpunkter om nolltolerans avseende narkotika i samband med idrottsarrangemang.

Länsstyrelsen i Skåne län instämmer i Länsstyrelsen i Stockholms läns yttrande och lyfter fram ett antal punkter som särskilt viktiga gällande bruket av alkohol och andra droger. Inom ramen för arbetet med metoden Ansvarsfull alkoholservering, innebärande bl.a. utbildning av arenapersonal och samverkan mellan arrangörer och myndigheter, föreslår Länsstyrelsen i Skåne län att Länsstyrelsen bör få i uppdrag att följa, uppmuntra och utvärdera det arbetet. Länsstyrelsen i Skåne län anser vidare att man bör vidta åtgärder för att i största möjliga mån skapa en miljö där barn och unga inte behöver konfronteras med påverkade vuxna, att en märkbart påverkad åskådare inte bör beredas tillträde till arenan och att folköl inte bör få förekomma på läktarna. Vidare anser Länsstyrelsen att man bör samla statistik om påverkan och våld i samband

med idrottsarrangemang i syfte att underlätta uppföljning och utvärdering av förebyggande och repressiva insatser.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län framhåller vikten av att arbeta med ansvarsfull alkoholserving vid idrottsarrangemang. Detta kräver ett tydligare strategiarbete från idrottsrörelsens sida, samt att idrotten och myndigheterna fördjupar sitt samarbete om säkerhets- och riskarbete i samband med alkoholserving. Länsstyrelsen konstaterar att den ekonomiska betydelsen av alkoholförsäljningen på arenorna tyvärr tar över handen i många idrottsklubbar, vilket motverkar klubbarnas arbete med att tydliggöra att alkohol och droger inte hör ihop med idrott. Polisens roll som tillsynsmyndighet enligt alkohollagen bör mer påtagligt komma idrottsklubbarna och idrottsarrangemangen till del, genom polisens sätt att arbeta förebyggande, såväl på de serveringar som supportrarna frekventerar före och efter match som på serveringarna inne på arenan. Genom att polisen bedriver tillsyn enligt alkohollagen kan berusningsgraden sänkas, vilket ytterligare ökar säkerheten på och i närheten av arenorna.

Länsstyrelsen i Stockholms län lyfter fram den evidensbaserade metoden Ansvarsfull alkoholserving och betonar att en märkbart påverkad åskådare inte bör beredas tillträde till arenan, än mindre släppas in på något av arenans serveringsställen. Länsstyrelsen anser även att barn och unga ska kunna besöka arenan utan att tvingas vistas bland alkohelpåverkade personer, varför åtgärder bör vidtas för att skapa alkoholfria miljöer på idrottsarenorna. Läktarserving, inklusive servering av folköl, strider mot alkohollagens intentioner och sänder felaktiga signaler till publiken om idrott och alkohol.

11. Den idrottsrelaterade brottslighetens omfattning, kartläggning av våld och förebyggande insatser

Regeringen bör i sina anvisningar till Rikspolisstyrelsen peka ut frågan att bekämpa huliganism som ett strategiskt övergripande mål.

En nationell och regional kunskapsbank kring farliga risksupportrar måste byggas upp.

En ”risksupporter” definieras enligt Rikskriminalpolisen som *en person som vid upprepade tillfällen deltagit i ordningsstörningar vid idrottsevenemang och visat sig benägen till att systematiskt delta i våldsytringar eller antas ha samband med annan brottslig verksamhet där ett års fängelse ingår i straffskalan*. Rikskriminalpolisen får inte prioritera behovet av insatser alltför ensidigt mot straffvärdet för brottet.

Rikskriminalpolisen måste åtgärda bristerna i sin tertialrapportering.

I arbetet med att stävja idrottsrelaterat våld bör polisen fokusera på att närmare följa ultrasrörelsen. Rikspolisstyrelsen bör även föra en 10-i-topp-lista över firmastrukturerna.

Mer forskning kring firmakulturen efterlyses.

Möjligheterna att finna ett mellanting mellan öppen och skyddad identitet bör undersökas.

Klubbarna bör ta fram etiska riktlinjer för hur beslut ska fattas.

Styrelseinformation till medlemmarna måste förbättras och stadgarna i vissa fall ses över.

Brottsförebyggande rådet och Fryshuset bör ges i uppgift att i samverkan med polis och andra offentliga och privata aktörer bygga upp försöksverksamheter kring olika exitlösningar.

Riksidrottsförbundets distriktsorganisation bör ges en mer framträdande roll i arbetet med att få olika aktörer att samverka i fråga om förebyggande insatser.

Projektet Nykter Huligan, som syftar till att motverka rekrytering till riskgrupper, bör testas. Projektet innebär att två socialarbetare anställs vid polisen. Dessa är på ett tidigt stadium delaktiga i unga potentiella risksupportrars liv och stöttar dem genom att kontinuerligt föra samtal, samt ta kontakt med den aktuella klubben för att efterhöra om det finns möjlighet till gemensamma insatser. Projektet innebär även att man skaffar andra manliga förebilder samt har nära kontakt med anhöriga.

Sammanfattning av remissyttranden

Rikspolisstyrelsen är positiv till att utredaren delar polisens vilja att skapa en nationell kunskapsbank kring "farliga" risksupportrar för att kunna analysera deras nätverk. RPS delar utredarens förslag att definitionen av "risksupporter" bör ses över och tydliggöras samt delar utredarens kritik avseende Rikskriminalpolisens brister i tertialrapporteringen, varför RPS kommer att vidta åtgärder för att se till att rapporteringen förbättras. RPS delar utredarens förslag att initiera en 10-i-topp-lista avseende firmamedlemmar och anför att polismyndigheten i Stockholms län redan har inlett ett liknande arbete, samt har inlett ett arbete med att kartlägga strategiskt viktiga personer inom Stockholms idrottsklubbar. RPS menar att i och med införandet av evenemangspolisen har polismyndigheten möjlighet att underlätta för de "goda supportrarna", medan supporterpoliserna kan fokusera på risksupportrarna. RPS delar utredarens uppfattning att det behövs mer forskning kring firmakulturen samt stödjer förslaget om att relevant statistik kring den idrottsrelaterade brottsligheten måste tas fram. Rikskriminalpolisen har fått i uppdrag att nationellt sammanställa sådan statistik

som underlag för vidare åtgärder. RPS står bakom utredarens förslag kring bekämpning av våld, hot och trakasserier, och kan genom att ge stöd till drabbade bidra till att antalet anmälningar ökar, samt ge information om personsäkerhetshöjande åtgärder. RPS menar att detta är ett viktigt område som kommer att hanteras inom ramen för den gemensamma nationella strategin.

Svenska Fotbollförbundet anför avseende kriminell infiltration i klubbarna att det ytterst är en föreningsdemokratisk fråga vilka personer som väljs till styrelser och att det är viktigt att aktivera alla medlemmar att delta i årsmöten etc. SvFF avser dock att noga granska och överväga de förslag till förebyggande insatser som utredaren har lämnat.

12. Stödjande av en positiv supporterkultur

Ungdomsstyrelsen bör utveckla en högskolekurs om förslagsvis 7,5 högskolepoäng för de som är utsedda till Supporter Liason Officer rörande ungdomsfrågor. Utbildningen skulle vara såväl socialpolitisk som ungdomspolitisk.

Ishockeyn bör införa en funktion som motsvarar fotbollens SLO-funktion.

Sammanfattning av remissyttranden

Stockholms-Alliansen stöder utredarens förslag om att inrätta en högskoleutbildning för SLO:er, då det finns ett stort behov av kompetensuppbyggnad kring de socialpolitiska och ungdomspolitiska utmaningarna som kan relateras till supporterkulturen. *Stockholms-Alliansen* föreslår att regeringen överväger om *Stockholms-Alliansen* tillsammans med Ungdomsstyrelsen kan ansvara för att utveckla och genomföra en sådan utbildning i samarbete med någon högskola.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län understryker behovet av att arbeta med långsiktiga förebyggande insatser i syfte att förändra supporterkulturen och på sikt minska det idrottsrelaterade våldet. Länsstyrelsen framhåller att arbetet bör fokuseras mot att motverka negativa föreställningar om maskulinitet då det kan leda till minskat våld inom samhället i stort.

Sveriges Kommuner och Landsting välkomnar förslaget om en högskolekurs för att höja SLO:ernas kompetens om de socialt orienterade utmaningarna i arbetet med att minska brottslighet i samband med idrottsarrangemang. SKL menar att en kompetenshöjning hos idrottens aktörer ökar möjligheten till samverkan med kommuner och landsting i frågor rörande dessa frågor.

Stockholms stad anför att kommunen år 2010 tog fram en övergripande strategi ”Bekämpa våldet och främja en ny supporterkultur kring idrotten”, av vilken det framgår kortsiktiga och långsiktiga åtgärder som staden ska

arbeta med. Kommunen engagerar sig även i nätverket ”Program Supporter”, vilket arbetar med socialt förebyggande fältarbete på och omkring stadens arenor. Idrottsnämnden koordinerar arbetet där fältassistenter följer ungdomar till och från arenorna, samt innebär ett långsiktigt arbete med ungdomarna i vardagen mellan idrottsarrangemangen. De centrala aktörerna, fältassistenter, polismyndigheten och idrottsklubbarnas säkerhetsavdelningar delar erfarenheter med varandra i syfte att förebygga och stävja supportervåldet.

Svenska Fotbollförbundet anför att många av de råd som utredaren ger avseende systemet med SLO:er är av praktisk karaktär och ska behandlas inom fotbollen för att införas i den mån det är möjligt.

Social resursförvaltning i Göteborg anför att det i avsnittet om SLO-funktionen på sida 306 i betänkandet förekommer ett sakfel. Social resursförvaltning förtydligar att deras samverkan med Ung & Trygg består i att Ung & Trygg samordnar och sammankallar samverkansgruppen. Fältassistenterna tillhör Ungdomsenheten som är en annan enhet inom Social resursförvaltning.

13. Extratrafik

Samverkans exempel från Stockholm kring arrangemang av extra kollektivtrafik till och från arenor bör bli mer av en förebild för andra större städer, främst Göteborg och Malmö.

Inför matcher av högriskkaraktär bör transportbolag regelmässigt delta för planering av kollektivtrafiken i samverkan med polis och arrangör.

Sammanfattning av remissyttranden

Rikspolisstyrelsen delar utredarens synpunkter.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län anser att ett utökat samarbete kring kollektivtrafiken till och från arenan är en säkerhetsfråga som bör lyftas fram, samt att det goda samverkansarbetet som har utvecklats i Stockholm bör ligga till grund för arbetet i övriga storstäder.

Stockholms stad framhåller att SL spelar en viktig roll i samband med större idrottsarrangemang.

14. Övrigt

Sammanfattning av övriga kommentarer

Rikspolisstyrelsen anför att för att kunna åstadkomma en positiv utveckling krävs att alla parter samverkar på ett konstruktivt sätt och står bakom en framtida gemensam nationell strategi för att motverka idrottsrelaterad brottslighet och ordningsstörningar för perioden 2014–2017. RPS har inom ramen för Samverkansrådet inlett ett arbete med ett flertal samverkansparter i syfte att ta fram en gemensam strategi för att minska våldet i samband med idrottsarrangemang. Angående förslaget att polisen måste presentera öppnare hotbildsanalyser stöder RPS utredarens intentioner. RPS menar att alla parter gynnas av en mer öppen diskussion kring matchens hotbild, även om det kan finnas ett behov av att skydda polisens arbetsmetoder samt annan känslig information. RPS har noterat att polismyndigheten i Stockholms län har inlett ett arbete med arrangörerna där bägge parter går igenom den preliminära hotbilden inför en kommande säsong samt den faktiska hotbilden innan aktuell match. I delbetänkandet föreslog utredaren att ordningsvakter med den särskilda arenautbildningen i ökad utsträckning borde ges ett riksförordnande. RPS anför att förutsättningarna för att meddela riksförordnanden följer av 5 § lagen (1980:578) om ordningsvakter och tolkar bestämmelsen som att det redan i dag är möjligt att ansöka om ett sådant riksförordnande och att polismyndigheterna redan i dag kan bevilja en sådan ansökan.

Riksidrottsförbundet anför i sitt yttrande att regeringen, som en åtgärd till utredarens förslag om fortsatt nationell samordning, skyndsamt bör utse en permanent nationell samordnare med ett tillräckligt mandat för att tillsammans med berörda parter kunna ta fram en heltäckande strategi för det operativa arbetet med de aktuella frågorna.

Svenska Hockeyligan anför att de har tagit fasta på den kartläggning om hot, våld och trakasserier inom fotboll och hockey som Stiftelsen Tryggare Sverige har genomfört, och utifrån detta kommer ett stöddokument att utarbetas med tydliga riktlinjer för att hantera våld och hot mot medarbetare inom SHL.

Fryshuset presenterar i sitt yttrande olika förslag till åtgärder där Fryshuset är en central aktör i arbetet med att främja en positiv supporterkultur och minska våldet mellan unga män.

Svenska Fotbollförbundet delar utredarens bild av firmakulturen i Sverige och menar att problemet med läktarvåld inte är speciellt omfattande, utan att merparten av våldet sker utanför arenorna. Vidare betonar SvFF att problemet med uppgjorda matcher inte är särskilt stort i Sverige, dock måste alla aktörer vara vaksamma på sådana tecken. SvFF noterar att hot och trakasserier är ett relativt stort problem inom fotbollen och att idrotten behöver hjälp av de rättsliga myndigheterna med utredning och lagföring av

gärningsmän. SvFF uppmanar alltid de som blivit utsatta för brott att polisanmäla detta, men menar att det bör finnas en beredskap hos klubbarna, exempelvis manualer eller checklistor, för sådana situationer.

Social resursförvaltning i Göteborg anför att sedan 2008 har Social resursnämnd tillsammans med olika idrottsklubbar arbetat för att motverka en negativ supporterkultur i samband med idrottsevenemang. 2010 bildades en samverkansgrupp bestående av Social resursförvaltning, dåvarande Allsvenska fotbollsklubbar, Fältassistenter, stadsdelarna och supporterpolisen. Så småningom tillkom Frölunda hockey i samverkansgruppen, som samordnas av Ung & Trygg, Social resursförvaltning. Samverkansgruppens arbete har skapat dialog och utvecklat arbetsformerna under högriskmatcher. Som exempel nämner Social resursförvaltning att planering och återkoppling runt högriskmatcher genomförs. Man har även skapat en gemensam alkoholpolicy för klubbarna, arbetar gemensamt kring säkerhetsfrågor, samt samverkar med fältassistenter när det gäller praktikplatser för unga problemsupportrar hos klubbarna. 2013 gav kommunstyrelsen formellt Social resursnämnd i uppdrag att vara stadens representant och samordnande funktion i arbetet med att motverka våld inom supporterkultur. Nämnden fick också i uppdrag att bilda en styrgrupp med representanter från samma organisationer som i samverkansgruppen samt andra ansvariga för detta arbete.